

Lisabonská smlouva je mrtvá

PETR MACH

Časopis Laissez Faire vítá skutečnost, že Irská republika odmítla prostřednictvím národního referenda Lisabonskou smlouvu. Tato smlouva tak nemůže vejít v platnost.

Hlasování o smlouvě v České republice ani v jiné členské zemi EU, kde dosud nebyla provedena ratifikace, na tom nemůže nic změnit. Ratifikace Lisabonské smlouvy v České republice by po irském NE nemohla vést ke vstupu Lisabonské smlouvy v platnost. Je proto právně nesmyslné o smlouvě v českém parlamentu hlasovat. Vláda by měla smlouvu z parlamentu stáhnout a když to neudělá, měly by obě komory o smlouvě odmítnout hlasovat.

Tlak EU, aby ratifikace pokračovala navzdory irskému odmítnutí smlouvy, znamená nemístný tlak na Irsko, ke kterému

by se Česká republika neměla připojovat. Respektujme irské stanovisko a o smlouvě nehlasujme.

V platnosti zůstávají stávající smlouvy. Nejsou ideální, ale vůči Lisabonské smlouvě byly přijatelnou alternativou. Byly koneckonců přijaty na základě ústavního zákona a prostřednictvím referenda o vstupu do EU.

Nový dokument není potřebný, a to ani na případné přijetí Chorvatska. Podmínky chorvatského členství (jako počet hlasů v Radě a Evropském parlamentu) by upravila přístupová smlouva.

Jestli chce někdo stávající pravidla fungování Evropské unie reformovat, nechť iniciuje jednání o novém dokumentu.

Neměli bychom ale už nikdy souhlasit

s návrhy, které by postavení České republiky v EU měly zhoršit.

Příští smlouva – má-li být jaká – by měla být smlouvou liberalizační, smlouvou, která vezme Evropské unii kompetence, které mít nemá. Inspirací může být Evropské sdružení volného obchodu (EFTA). Mimochodem, v Radě EFTA má každý členský stát jeden hlas. EFTA nediktuje členům antidiskriminační legislativu ani kvóty na biopaliva v benzínu. Nadnárodní měnu nepotřebují, svůj minirozpočet (žádné zemědělské ani strukturální dotace mezi sebou nemají) si účtují ve švýcarských francích.

Politici zemí EFTA nemají totiž ambici řídit svět, jen chtějí zajistit volný obchod a volný pohyb osob pro občany svých suverénních členských států.

DAŇOVÁ OÁZA SAMNAUN

Na pomezí Švýcarska a Rakouska, ve východním cípu kantonu Graubünden, se nachází v nadmořské výšce 1846 m n. m. údolí Samnaun. Podobně jako italské Livigno na hranici mezi Švýcarskem a Itálií

(viz LF leden 2008), je Samnaun daňovou oázou – autonomní enklávou v rámci Švýcarska. Švýcarsko zde nevybírá cla ani spotřební daně a je od Samnaun odděleno celní hranicí.

V celkem pěti obcích (Compatsch, Plan, Laret, Ravaisch a Dorf) žije trvale 801 obyvatel. Území má rozlohu 56,18 km².

Výjimečný status bezcelní zóny získalo Samnaun v roce 1892. Poté, co zavedly švýcarské kantony vzájemnou celní unii, rozhodli se obyvatelé Samnaun sepsat petici konfедераční radě s žádostí o vyloučení z celní unie. Argumentovali, že mezi Samnaun a zbytkem Švýcarska neexistuje silniční spojení a jediná přímá komunikace vede z Tyrolska – a Samnaun tak trpí omezením obchodu s Tyrolskem. Petici podpořil i parlament kantonu Graubünden. Rada konfederace udělila souhlas 29. dubna 1892.

V Samnaun se vybírají jen minimální daně. Mají tam obecní daň z nemovitosti ve výši 1 promile hodnoty pozemku ročně plus daň z hlavy (kopfsteuer) ve výši 10 franků (150 Kč) a daň ze psa ve výši 20 franků (300 Kč) ročně. V případě převodu nemovitosti se platí daň ve výši 1%. Daně z příjmu kantonu i federální vládě ale obyvatelé Samnaun platit musí.

Turisté přijíždějí do Samnaun z Rakouska nejen nakoupit levný benzín, cigarety a alkohol, ale i „zollfreier“ cukr – který zde není zdražován clem ani evropskou politikou cukerních kvót. (foto pm)

Federace i kanton Graubünden uplatňují na příjem progresivní stupnici 0–11% po odečtu nezdanitelných částek obyvatelé odvádějí nadřízeným orgánům celkově asi 10% příjmu.

Po zavedení DPH ve Švýcarsku v roce 2001 vznikly spory, zda se má dávná výjimka na neplacení švýcarských cel a akcízů vztahovat i na novou daň z přidané hodnoty. Spory vyústily v dohodu mezi údolím Samnaun a federální vládou. Podle této dohody se sice na Samnaun švýcarská DPH nevztahuje, nicméně Samnaun se zavázalo platit federální vládě v Bernu roční kompenzační poplatek za „ušlou DPH“, který činí přibližně 4 miliony franků (60 mil Kč) ročně. V reakci na tyto tlaky přijalo Samnaun vlastní ústavu, která definuje vlastní autonomii v rámci kantonu a voleným představitelům rady ukládá nedopustit ztrátu statutu daňové oázy v rámci Švýcarska.

V reakci na dohodu o placení kompenzace za ušlou DPH začalo údolí vybírat vlastní daně, aby získalo prostředky na zaplacení této kompenzace. Dříve nezdaňované cigarety jsou od roku 2006 zatíženy sazbou ve výši 1 frank (15 Kč) za krabičku 20 cigaret. Benzín je zdaňován sazbou 0,2 franku (3 Kč) na litr a nafta sazbou 0,17 (2,50 Kč) franku za litr. Potravin y a léky jsou pak zatíženy „zvláštní obchodní daní“ ve výši 0,5% (švýcarská DPH je 2,4%) a ostatní zboží sazbou 2,5% (místo švýcarské DPH 7,6%).

Když dva místní obyvatelé zpochybňovali právo Samnaun uvalovat tyto vlastní spotřební daně a Samnaun zažalovali,

řešil jejich spor v konečné instanci Nejvyšší ústavní soud Švýcarské konfederace, který stvrdil v roce 2003 právo údolí Samnaun uvalovat vlastní daně.

Výnosy, které vybere nad rámec kompenzace federální vládě, rozdělují Samnaun zpět svým občanům ve formě přídatku na dítě ve výši 1000 franků ročně (do 16 let), resp. 2000 franků až do 25 let, pokud dítě studuje.

Povinností platit kompenzační platbu za DPH sice údolí Samnaun ustoupilo federální vládě, ale získalo cenné potvrzení autonomie – vlastní ústavu a federálním soudem stvrzené právo vydávat vlastní zákony.

www.gemeindesamnaun.ch/website/Gesetze.htm

www.stv.gr.ch/deutsch/pdf/720-000-08.pdf

www.admin.ch/ch/d/as/2002/3113.pdf

http://jumpcgi.bger.ch/cgi-bin/JumpCGI?id=05.12.2003_2P.59/2003

www.gemeindesamnaun.ch/dv/zollausschlussgebiet.pdf

Konkurence právních řádů je lepší než harmonizace

VICTORIA CURZON-PRICE

Záleží na úhlu pohledu: Někdo Švýcarsko vnímá jako černého pasažéra, který žije z kapitálu zbytku Evropy, jiný jako unikátní příklad země, která si docela úspěšně dokáže udržovat nezávislost na Evropské unii. V první části svého článku se budu zabývat otázkou Švýcarska a tlaku Evropské unie, ve druhé se zaměřím na to, co považuji za klíč ke švýcarskému úspěchu: rozmanitost a rozdílnosti uvnitř federace.

Marný tlak EU

Evropská komise již deset let intenzivně kritizuje švýcarský daňový systém, obviňuje Švýcarsko, že je daňovým rájem, který láká ke zdanění zahraniční subjekty a jejich mobilní výrobní faktory – práci a kapitál. Švýcarská federální vláda na tyto útoky reagovala přizpůsobením některých daňových zákonů, ale mnoho prostoru jí již nezbývá, protože fiskální suverenitu ve Švýcarsku drží jednotlivé kantony (v zemi se 7,2 milionu obyvatel jich je celkem 26!) a kantony jsou pevně zajedno v tom, že jejich daňové záležitosti jsou jen jejich věcí a nikdo jiný do nich nemá co mluvit.

Faktem je, že některé kantony praktikují politiku štíhlé vlády a jejich daně z příjmu fyzických i právnických osob jsou nízké, zatímco jiné kantony zapadají do evropského modelu vysokých daní a vysokých veřejných výdajů. Zajímavá je právě ta širší rozmanitost typů vlády, jakou ve Švýcarsku

lze nalézt. Přitom ve Švýcarsku neexistuje žádné hnutí za harmonizaci těchto daní a současně je známou skutečností, že tato rozmanitost demokraticky zvolených forem vlády nezabránila Švýcarsku v tom, aby se stalo bohatou zemí. Jak podivné! Kdybychom totiž brali vážně, co říká Brusel, museli bychom věřit tomu, že harmonizace daní na evropské úrovni činí konkurenci spravedlivější a transparentnější a že tedy harmonizace je žádoucí stav oproti daňové konkurenci.

Než se budeme věnovat problému harmonizace versus rozmanitost, zastavme se na chvíli u tvrzení, že švýcarské bohatství závisí na odčerpávání úspor ze zahraničí. Musím podotknout, že Švýcarsko má již mnoho let nemalý obchodní přebytek. Z toho nutně plyne, že přesně stejný je jeho deficit na finančním účtu platební bilance. Jinými slovy, Švýcarsko je v čistém vyjádření významným vývozcem kapitálu do zbytku světa. To je mimochodem přirozená situace vyspělé ekonomiky s dostatkem kapitálu, kde je výnos kapitálu relativně nižší v porovnání s jinými zeměmi.

Švýcarsko rozhodně nežije z několika málo světových firem se špičkovými technologiemi a vysokou produktivitou. Ve skutečnosti se Švýcarsko, které je vysoce otevřené mezinárodnímu obchodu (s výjimkou zemědělských produktů), prostě specializuje na výrobu v závislosti na stále se měnících komparativních výhodách.

Výhody konkurence převyšují výhody harmonizace

A proč se Švýcarsko nikdy nestalo protekcionistickou zemí? Jednou možnou hypotézou může být, že vnitřní švýcarská politika by to nikdy nepřipustila. Kantony horlivě soutěží, aby přilákaly investice a ekonomickou aktivitu vůbec, jak s jinými oblastmi světa tak mezi sebou navzájem. Protekcionismus na celošvýcarské úrovni by nevyhnutelně poškodil některé kantony více než jiné. Proto by protekcionistická politika nebyla považována za legitimní a nikdy by se neuchytila.

Slovy ústavy, kantony se považují za suverénní státoprávní celky. Ve vztahu k federální vládě jsou ve stejném postavení jako členské státy EU vůči Evropské unii. Skutečná suverenita leží na jednotlivých kantonech. Švýcarská federace dokonce ani sama o sobě nemůže uvalovat daně. Tato pravomoc je na ni jen delegována kantony a je obnovována každých deset let.

Právě díky tomu, že suverenitu drží tyto velmi malé politické jednotky (nejmenší Appenzel má jen 11 tisíc obyvatel, největší Curych má 1,2 milionu obyvatel), Švýcarsko přirozeně respektuje princip subsidiarity: Jen co nelze dosáhnout na úrovni kantonu může být delegováno na federální úroveň. Federální vláda odpovídá za méně než třetinu veřejných výdajů, zbytek rozdělují kantony a obce (což jsou ještě menší politické jednotky). Ukazuje se, že

jen velmi malé množství věcí potřebuje být řízeno centrálně a většinu veřejných statků a služeb poskytují kantony ke spokojenosti všech. Uvědomme si, že Švýcarsko zahrnuje 4 jazykové a kulturní entity, dvě hlavní náboženství a úspěšně přemostuje značné kulturní rozdíly mezi germánským severem a latinským jihem Evropy.

Nevyhnutelným důsledkem této skutečnosti je obrovská rozmanitost Švýcarska. Není to tak, že by si Švýcaři neuvědomovali všechny argumenty ve prospěch harmonizace na federální úrovni – zjednodušení, transparentnost, nižší transakční náklady, úspory z rozsahu apod. – jen prostě vyhodnotili výhody centralizace a harmonizace jako podstatně nižší než jejich náklady.

Švýcaři k těmto závěrům nepotřebují žádné hlubokomyslné ekonometrické analýzy. Oni jednoduše hlasují – ne jednou za čtyři či pět let, ale každé dva tři měsíce. Další unikátní vlastností Švýcarů tedy je, že dokáží těžit z přímé demokracie. Švýcaři neustále hlasují na federální, kantonální i obecní úrovni o všech možných záležitostech. Švýcaři jsou kolektivním „suverénem“

a volení představitelů musí respektovat rozhodnutí voličů. Když náhodou zvolená vláda ve chvílce nepozornosti špatně vyhodnotí náladu tohoto kolektivního „suveréna“, kterým je lid, může skupina občanů iniciovat referendum, a pokud uspějí, mohou tak přimět vládu ke změně politiky. Přirozeným důsledkem tohoto ústavního uspořádání je velká rozmanitost kantonů od kantonu. Nikdy, během uplynulých tisíců let nehlasovali Švýcaři o změně tohoto systému. Raději žijí s nepohodlností rozdílných zákonů, nařízení, daní, školství atd., než aby zavrhl po generace děděné právo na sebeurčení.

Netvrdím tím, že by jiné národy měly převzít tento úžasný model demokracie – to zjevně není možné. Vládnoucí třída v normální zastupitelské demokracii by nikdy nedopustila rozpuštění moci na menší jednotky nebo lid. Jen tvrdím, že rozmanitost, kterou náš systém produkuje, rozhodně nevedla Švýcarsko do chudoby. Právě naopak. Pomohla Švýcarsku zbohatnout. Naše ústavní uspořádání nutí každý kanton přizpůsobovat regulatorní a daňové

podmínky realitě konkurence institucí - mezi jednotlivými kantony. Výsledkem je, že má Švýcarsko coby vyspělý průmyslový stát jedno z nejmenších daňových zatížení na světě a současně poskytuje veřejné statky a služby na špičkové úrovni. Je atraktivní pro investory. A to je to, co šťve Německo, Francii, Itálii a další země Evropské unie a co vyvolává záplavu stížností EU na „neférové“ daňovou konkurenci.

Ať již bude výsledek těchto sporů jakýkoliv, měli by mít všichni švýcarský paradox na paměti: Až zas bude EU chtít něco harmonizovat ve jménu efektivnosti, transparentnosti či úspor z rozsahu, stejně platí, že konkurence institucí je lepší. A navíc je i demokratičtější.

Victoria Curzon-Price je profesorkou ekonomie na Ženevské univerzitě a v letech 2004-6 byla prezidentkou Mont Pèlerinské Společnosti. Článek přeložený do slovenštiny z originálu „Managing diversity – the Swiss example“ vyšel v časopise *Konzervativní listy* vydávaném Konzervativním Institutem M. R. Štefánika na Slovensku (www.konzervativizmus.sk). Překlad PM.

REGULAČNÍ POSTŘEHY MOJMÍRA HAMPLA

Malá zelená poznámka

Určitě jste si všimli, že v celém světě dramaticky rostou ceny energií. Analýzu důvodů tohoto cenového pohybu, jež jsou samy o sobě pozoruhodné, si schovám pro jiný text. Co je zajímavé z hlediska regulačních postřehů, je fakt, že růstu cen energií ve veřejných diskusích nikdo netleská a nikdo jej neblahořečí. Říkáte si určitě: „pane Hample, co to zase blouzníte, proč by růst cen energií měl někoho těšit? Vždyť je to neštěstí, ne požehnání!“

Souhlasím, ale je minimálně jedna skupina lidí, která by jásat měla, je-li alespoň trochu konzistentní. Jsou to všichni ekologičtější a bojovníci proti „zlému uhlíku“ a změnám klimatu. Jsou to přece právě oni, kteří nás už dlouhou dobu přesvědčují, že cestou k dosažení jejich cílů v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu je umělé, regulační omezování poptávky po fosilních palivech, tedy zavádění nových nepřímých, tzv. „ekologických“ daní z uhlíku. Smyslem těchto daní není nic jiného než zdražit uhlí, benzín, naftu či zemní plyn a tlačit na nižší spotřebu energie. „Karbonové daně“ jako nástroj ke zvyšování ceny energií z fosilních paliv, a tedy snižování poptávky po ní, jsou jednou z klíčových položek každého klimatického balíčku každého běžného ekologičtějšího.

Nechápu proto, proč teď všichni stou-

penci ideologie ekologismu neplní noviny články o tom, jakým požehnáním je současný růst cen energií. Vždyť není ničím jiným, než rychlejším, intenzivnějším a z jejich pohledu tedy efektivnějším naplňováním jejich vlastní vize o žádoucím stavu světa!

Ano, proč mlčí, je nasnadě – museli by přiznat barvu, skutečnou podstatu všech jejich návrhů, kterou je prostě a jednoduše dlouhodobé zdražování ceny energie a snížení blahobytu populace. Mluvit jasně a otevřeně je však samozřejmě obtížnější, než tyto základní cíle a prostředky obléci do neprůhledného kabátu frází a klišé o záchraně planety.

Takže v nulách a jedničkách: to, co se děje dnes s cenami energií, doufejme dočasně, je právě to, co ekologičtější chtějí napořád jako standardní stav světa. Tečka. Smutné bohužel je, že ideje ekologičtější už i dnes mají dopad na prodloužování stávající epizody růstu cen energií, protože jejich minulá úsilí zjevně znepružnila stranu nabídky a ta tak bude obtížněji reagovat na změny v poptávce (např. řádově komplikovanější je budování nových zdrojů energie, některé typy elektráren se dokonce neschopují budovat vůbec).

V této souvislosti je pak zajímavé sledovat, jak na aktuální situaci reagují

někteří evropští politici. Zavázali se sice velkothubě k plánům na podporu klimatu, snižování emisí uhlíku a podpory alternativních zdrojů energie. Ovšem tváří v tvář aktuální situaci nejenže též netleskají tomu, že spontánní vývoj naplňuje či dokonce přeplňuje jejich vlastní smělé plány. Naopak mnozí, jako například prezident Sarkozy, ve zběsilé reakci na aktuální vývoj začínají veřejně uvažovat o snížení nepřímých daní na paliva. Čili něco jako: deklaruujeme, že chceme vyšší ceny energií k naplnění „karbonových cílů“, ale vlastně je fakticky tak moc nechceme, protože když zvýšení ceny reálně nastane, publikum je logicky nešťastné a my hned couváme. Řekněte, není to celé vážně absurdní?

Přeji všem čtenářům LF krásné léto!

Mojmír Hampl
(mojmir.hampl@cnb.cz)
viceguvernér ČNB,
je členem redakční rady LF

ÚŘAD NA ZRUŠENÍ

V této rubrice představujeme úřady, které žijí z peněz daňových poplatníků a jejichž existence je zbytečná nebo dokonce škodlivá. Jsme přesvědčeni, že odstraňování zbytečných úřadů je jediná cesta k omezení korupce a účinná cesta ke snížení daňového břemene.

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Forma: Z příspěvkové organizace Ministerstva práce a sociálních věcí transformován na novou právní formu, „veřejnou výzkumnou instituci“

Počet zaměstnanců: 74

Rozpočet: 50 milionů

Z toho na platy: 32 milionů

Činnost: Úřad publikuje studie jako „Měření kvality pracovního života“, „Gender v managementu“, „Role rovných příležitostí v prosperitě společností“, „IQ servis – Systém pro úspěšné uplatnění Romů“, „Směrování české sociální politiky s důrazem na agendu Lisabonské strategie“, „Podpora vyvážené účasti žen a mužů v rozhodovacích procesech“, „Early assessment a profiling ve službách zaměstnanosti“, „Představy českých věřících o mrtvém těle a zacházení s ním“ či „Informační otevřenost VÚPSV“. Úřad též provozuje knihovnu, kde si lze tyto a podobné publikace zapůjčit.

Hospodaření: Úřad hospodáří s dotací ze státního rozpočtu ve výši 50 milionů. 400 tisíc tvořil příspěvek z fondu EU „Equal“.

Hodnocení: Úřad – pozůstatek komunismu – je zbytečný a je ostuda, že ještě nebyl zrušen. Daňovým poplatníkům jeho výzkum nic nepřináší. Závěry studií jsou ubohé. Např. závěrem studie o Lisabonské strategii je že „ČR je v celkovém úsilí sociální politiky... zatím na nižší úrovni než představuje průměr zemí EU-15, přibližuje se však postupně tomuto evropskému standardu“ a že „nejvíce v porovnání se zeměmi EU-15 zaostáváme v oblasti aktivních sociálních výdajů, když na tyto oblasti ČR vydává 1,5% HDP proti průměru 3,4% v zemích EU-15.“

Verdikt: Úřad by měl být okamžitě zrušen a pracovníci propuštěni.

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Bozděchova 8, 150 00 Praha 5. Tel.: 603 228 753, mach@cepin.cz. Redakční rada: Petr Mach, Tomáš Jirsa, Jaroslav Bachora, Mojmir Hampl. Internetový archiv: www.petrmach.cz. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597

BOSCO

Zahradní a krajinná tvorba

tel: 777 87 24 28
www.bosco.cz
info@bosco.cz

- projekce, realizace zahrad a prostor veřejné zeleně
- zakládání a odborná péče o trávniky
- péče o stávající zeleň, výsadby vzrostlých stromů
- kácení stromolezeckou technikou, odborný řez dřevin
- zakládání jezírek a jiných vodních prvků
- drobné zahradní stavební prvky, automatické závlahové systémy

Nakladatelství C. H. BECK

Mezinárodní měnový fond ve 21. století

PETR SEDLÁČEK

**Brožované, 256 s., obj. č. BEK 16
ISBN 978-80-7400-012-6, 590 Kč**

- Historický vývoj MMF
- Prevence a řešení krizí
- MMF a země s nízkým příjmem
- MMF jako efektivní multilaterální finanční instituce (corporate governance, financování činnosti MMF, zvláštní práva čerpání)
- Některé aspekty ekonomického vývoje ČR z pohledu MMF

Mezinárodní ekonomie II

**EVA CIHELKOVÁ, JAN FRAIT
FRANTIŠEK VARADZIN
MILOŠ MACH, ANTONÍN BRŮŽEK
PAVEL ŽAMBERSKÝ**

**Brožované, 380 s., obj. č. EU 46
ISBN 978-80-7400-054-6, 590 Kč**

- K teorii regionální ekonomické integrace
- Hospodářský růst ve světové ekonomice
- Pokročilejší teorie světových trhů zboží, kapitálu a práce
- Mezinárodní měnový trh, měnový kurz a platební bilance
- Agregátní poptávka v otevřené ekonomice
- Evropská měnová integrace

Publikaci lze objednat s 5% slevou v e-shopu na adrese www.beck.cz,
nebo písemně na adrese: Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1
tel.: 225 993 959, fax: 225 993 920, e-mail: beck@beck.cz

Inzerce v LF 603 228 753